

Rapport annual 2023

Società

Pella fin da l'on 2023 dombra la società la commembranza da 158 persunas (101 persunas singulas, 49 famiglias o partenadis, 8 persunas giuridicas).

Suprastanza

La suprastanza s'ha reunida als 15 marz 2023 ad üna tschantada. Il quint annual 2022 ed il preventiv 2023 sun gnüts approvats a man da la radunanza annuala. Fixà es eir gnü in quist'ocasiun il program annual. La suprastanza es gnüda orientada davart il stadi actual da las lavurs per sanar il stabel tras la Fundaziun ACEB. Il contrat da fit cha la Fundaziun ACEB ha propuonü es gnü approvà. Il fit annual importa fr. 10'000.- e vain pajà in 2 ratas.

Radunanza annuala 2023

Sco üsità ha gnü lö la radunanza annuala illas localitats da l'archiv a Strada/S-chadatsch. In seguit a las tractandas statutarias ha Curdin S. Brunold, commember da suprastanza, referi davart l'istorgia da las societats da musica in Engiadina ed illas Vals dal Süd dal Grischun. Il protocol da la radunanza annuala dals 12 mai 2023 po gnir let sülla pagina d'internet dal ACEB.

Rapport davart l'attività da la Fundaziun ACEB

La Fundaziun Archiv cultural Engiadina Bassa (F-ACEB) es gnüda fundada dal 2019 cul scopo da cumprar l'anteriura chasa da scoula dal cumün Valsot a Strada/S-chadatsch, da tilla mantgnair e da tilla metter a disposiziun sco lö permanent pel archiv cultural da l'Engiadina Bassa. I'ls ons 2020/21 sun gnüts ramassats ils mezs finansials, chi han pussibilità la cumprita dal stabel in mai 2022 ed in seguit la realisaziun da la prüma etappa da la sanaziun dal stabilimaint. Lapro toccan l'installaziun dal s-chodamaint cun pumpa da chalur e sondas geotermicas per rimplazzar il s-chodamaint d'öli. Il nouv s-chodamaint ha pudü gnir miss in acziun in favrer 2023 e quai cun success. I'ls mais chi sun seguits es gnüda terminada la prüma etappa culla renovaziun da las tualettas, l'isolaziun dal palantschin e l'installaziun da la nouva surtratta dal fuond in l'anteriura stanza da scoula sül plan terrain.

A listess mumaint cha las lavurs descrittas sun gnüdas executadas ha il cussagl da la Fundaziun cuntinuà culla planisaziun da la seguonda etappa. Quista cumpiglia l'isolaziun da chalur da tuot las paraids exteriuras sco eir da rimplazzar tuot las fanestras dal stabilimaint. Quista masüra vain fatta tenor las directivas chantunalas, chi han da gnir accumulidas, per pudair surgnir las contribuziuns da promoziun correspudentas chi sun previsas i'l rom dal plan d'acziun chantunal dal "Green Deal". Da chattar darcheu mezs finansials pella seguonda etappa es üna gronda sfida. Il cussagl da Fundaziun as sfadia però dad iniziar il proget amo d'urant l'on curraint 2024, per gnir a la munaida manzunada our dal pot dal "Green Deal".

Occurrenzas e lavur publica

Sco fingià manzunà ha tgnü Curdin S. Brunold als 12 mai ün referat davart l'istorgia da las societats da musica da l'Engiadina e da las Vals dal Süd dal Grischun e quai in ocasiun da la radunanza annuala.

Als 8 gün ha organisà l'ACEB illa baselgia San Plasch a Tschlin la preschantaziun da l'ouvra cumpletta da Duri Champell. L'Institut per perscrutaziun

culturala dal Grischun tilla ha edida suot il nom da “Das alpine Rätien, Topographische Beschreibung von 1573”. Sco lö per quist arrandschamaint, l’ultim d’üna seria da preschantaziuns da l’ouvra da Champell i’l Chantun Grischun, es gnü tschernü Tschlin perquai cha là es stat l’ultima staziun da vita da Duri Champell sco ravarenda. Id han referi dr. Christoph Reutlinger, ravarenda a Tschlin, dr. Florian Hitz, perscrutaziun culturala dal Grischun e dr. Jon Mathieu, istoriker.

Als 25 avuost ha gnü lö illa baselgia da San Niclè l’occurrentza pel 75avel on daspö la mort dal teolog evangelic Giovanni (Jon) Luzzi (1856-1948), chi derivaiva da Strada. Il referat ha tgnü ravarenda Paolo Tognina da Poschiavo. El cugnoscha fich bain vita ed ouvra da Giovanni Luzzi. Quist arrandschamaint es gnü organisà cumünaivelmaing da l’ACEB, la raspada evangelica Valsot e’l Museum d’Engiadina Bassa (MEB). I’l MEB es gnüda muossada a listess temp, d’ürant la stagiun da stà, l’exposiziun concepida da ravarenda Tognina cul titel “Giovanni Luzzi - Theologe und ökumenischer Geist”.

Ed als 4 october ha organisà l’ACEB i’l local da cultura dal Bogn Engiadina a Scuol üna preschantaziun da cudesch. L’autura Silva Semadeni ha preschantà per rumantsch il cudesch “Geboren im 19. Jahrhundert – Geschichten von fünf Puschlaver Frauen”, publichà in tudais-ch ed in talian.

Lavur d’archiv

Ils archivars Beat Hofmann, Armon Parolini, Cla Rauch, Peder Rauch, Mario Pult e Jon Duri Tratschin han prestà d’ürant il 2023 total 810 uras da lavur.

La glista da las personas chi han miss a disposiziun documainta a l’archiv d’ürant il 2023 as chatta s’ülla pagina d’internet da l’ACEB suot „Dokumente/Eingänge Dokumente 2023“.

L’archiv es gnü frequentà eir d’ürant l’on scuors da bleras personas cun interess privats, ma eir da personas, chi s’han occupadas da temas istorics in connex cun lur fuormaziun, chi han lavurà vi da publicaziuns o chi han realisà exposiziuns.

Las personas seguaintas, pelplü istorikers, han trat a nüz l’ACEB per progets da cudeschs respectiv d’exposiziuns:

- Markus Brühlmeier, Istorgia da la baselgia da San Niclè
- Kurt Gritsch, Istorgia da la migraziun da lavur i’l spazi geografic da l’Engiadina, dal Vnuost e’l Vorarlberg
- Simon Bundi, 100 ons automobil in Grischun
- Mathias Gredig, Orchesters da salon illas Alps
- Antonia Bertschinger, 150. anniversari dal perscrutader da patria e poet da Bravuogn Zon Zanett Cloetta
- Curdin S. Brunold, Istorgia da las societats da musica in Engiadina e las Vals grischunas dal Süd